

MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI

Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığı İktisadî Veri Desteği

TÜRKİYE'NİN BÜYÜMESİNE İLİŞKİN VERİLER-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

Ekonomik büyümeye ilişkin veriler, Tabloda yer almaktadır.

Tablo: Büyüme (GSYH) Verileri (Üretim yöntemine göre cari fiyatlarla) (%) (milyon \$)

	2016	2017	2018
Hedef GSYH Oranı	Yıllık 3.2	Yıllık 3.2	Yıllık 3.8
Gerçekleşen GSYH Oranı	Yıllık 3.2	Yıllık 7.4	Yıllık 2.6
	I.çeyrek 4.8	I.çeyrek 5.3	I.çeyrek 7.4
	II.çeyrek 4.9	II.çeyrek 5.3	II.çeyrek 5.3
	III.çeyrek - 0.8	III.çeyrek 11.5	III.çeyrek 1.8
	IV.çeyrek 4.2	IV.çeyrek 7.3	IV.çeyrek - 3.0
GSYH Meblağı (cari fiyatlarla)	862,744	851,490	784,087

Kaynak: TÜİK

2016 yılı büyümesi hedef oran olan %3.2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Öte yandan, 2017 yılı büyüme oranı Orta Vadeli Program (OVP) çerçevesinde %5 olarak tespit edilmekle beraber bunu realize etmenin imkânsız olacağı düşünülerek %3.2 olarak revize edilmiştir. Bu revizyon da dünyadaki iktisadî-siyasî konjonktürle yakından alakalıdır. Bununla beraber, gerçekleşen oran şaşırtıcı biçimde revize öncesinin iki katından da fazla olup %7.4'tür. Bunda esasen, Türkiye ekonomisinde 3.çeyrekte görülen faaliyet artışının etkisi olduğu ifade edilebilir.

2018 yılı hedef oranı ise %3.8 olmakla beraber gerçekleşen oran %2.6'dır. İlk çeyrekte sonra başlayan daralma üçüncü ve dördüncü çeyreklerde daha derinleşmiş ve ortaya bu sonuç çıkmıştır. Bu neticede, iç-dış siyasî gelişmelerin etkisinin ve bunların ekonomide sebep olduğu yansımaların olduğu açıktır. Nitekim, 2018 Ağustos'unda başlayan sert döviz kuru dalgalanmaları iktisadî faaliyetlere ciddi darbe vurmuştur. Böylece, maliyetlerde meydana gelen yüksek artışlar, ekonomide üretim gerilemesine yol açmıştır. Öte yandan Yeni Ekonomi Programı (YEP) çerçevesinde 2019 yılı hedef büyüme oranı %2.3 olarak tespit edilmiştir.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre 31 Aralık 2018 itibariyle Türkiye nüfusu 82,003,882 kişiden oluşmaktadır. Nüfusun %50.2'sini (41,139,980 kişi) erkekler, %49.8'sini (40,863,902 kişi) ise kadınlar oluşturmaktadır. Yıllık nüfus artış hızı 2017'de %012.4 iken, 2018'de %014.7'ye yükselmiştir.

TÜİK verilerine göre, kişi başına GSYH (KBGSYH) gelişmeleri şöyledir: Cari fiyatlarla KBGSYH; 2016 yılında 10,883 \$ iken 2017 yılında 10,602 \$'a gerilemiş, 2018'de ise 9,632 \$ olarak gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE'NİN SANAYİSİNE İLİŞKİN VERİLER-2018

İmalât sanayiindeki üretim değişim oranları, alt sektörler itibariyle Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Üretim Artışı (Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış)

İKTİSADİ FAALİYET KOLLARI	Üretim Endeksi (2015=100)		Değişim (%)
	2017	2018	
	2017	2018	18/17
TOPLAM SANAYİ	112.6	114.3	0.99
Madencilik ve Taş Ocakçılığı Sektörü	110.4	115.5	0.96
İmalât Sanayii Sektörü	112.5	114.1	0.99
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	114.4	115.7	0.99

Kaynak: TÜİK

2015=100 temel yıllık sanayi endeksine göre, 2017 yılı ile kıyaslandığında, 2018 yılında sanayi üretiminde çok az da olsa artış olduğu görülmektedir. Öte yandan, bu üretim artışı 2018 yılında tüm alt sektörlerde gerçekleşmiştir. (Bkz. Tablo 1)

Tablo 2: Kapasite Kullanım Oranları (Mevsim etkilerinden arındırılmış) (%)

	2016	2017	2018
Ocak	77.5	77.4	78.7
Şubat	77.1	77.7	78.8
Mart	77.6	77.9	79.1
Nisan	77.4	78.8	77.7
Mayıs	77.6	78.9	78.2
Haziran	77.6	78.6	78.1
Temmuz	77.3	78.4	76.9
Ağustos	76.0	78.1	77.6
Eylül	77.6	78.6	75.8
Ekim	77.5	79.4	75.0
Kasım	77.5	79.5	73.7
Aralık	78.0	79.0	74.0

Kaynak: TCMB

2018 yılında aylar itibariyle kapasite kullanım oranlarında (KKO) %74-79 bandında dalgalı değişimler meydana geldiği görülmektedir. 2017 yılı ortalama KKO %78.5 seviyesinde iken 2018'de %77 olarak gerçekleşmiştir. (Bkz. Tablo 2)

MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI

Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığı İktisadî Veri Desteği

TÜRKİYE'NİN SANAYİSİNE İLİŞKİN VERİLER-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

Tablo 3: Kurulan/Kapanan Şirket, Kooperatif ve İşletme

	2017	2018	Değişim (18/17) (%)
Açılan şirket, kooperatif ve gerçek kişi ticarî işletme	118,021	121,460	2.9
Tasfiyedeki şirket ve kooperatif	11,135	13,258	1.9
Kapanan şirket, kooperatif ve gerçek kişi ticarî işletme	32,706	32,569	-0.4

Kaynak: TOBB

2017 yılına göre 2018 yılında yeni şirket, kooperatif ve gerçek kişi ticarî işletme açılışlarında az da olsa artış meydana gelmiş olup oran %3 civarındadır. Kapanan şirket, kooperatif ve gerçek kişi ticarî işletme sayısında ise azalış meydana gelmiş olup oran %0.4 civarındadır. Tasfiyedeki şirket ve kooperatif sayısı ise bir miktar artmış olup oran %2 civarındadır. (Bkz. Tablo 3)

MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI

Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığı İktisadi Veri Desteği

TÜRKİYE'NİN İSTİHDAMINA İLİŞKİN VERİLER-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

TÜİK Hane Halkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre, 2017 ve 2018 yıllarındaki temel işgücü verileri Tabloda yer almaktadır.

Tablo: Temel İşgücü Verileri (Mevsim etkilerinden arındırılmış) (000 kişi, %)

	2017	2018
AKTİF NÜFUS	59,894	60,654
İŞGÜCÜ SAYISI	32,054	32,362
İstihdam Edilen	28,894	28,237
İşsiz	3,160	4,125
İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI	53.2	53.1
İSTİHDAM ORANI	47.9	46.3
İŞSİZLİK ORANI	9.9	12.7
Tarım Dışı İşsizlik Oranı	11.8	14.9
Genç Nüfusta (15-24 yaş) İşsizlik Oranı	18.2	23.2
Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olanların Genç Nüfustaki Oranı	23.1	25.5

Kaynak: TÜİK

2017 yılında istihdam edilen kişi sayısı 28,894,000 iken, 2018'de bu sayı 28,237,000 kişi olarak gerçekleşmiştir. 2017 yılına göre 2018 yılında istihdam edilen kişi sayısındaki azalış 657,000'dir. 2018 yılında işsiz sayısı 4,125,000 olup 2017 yılına göre meydana gelen artış 965,000 kişidir. 2018 yılında istihdam oranı %46.3, işsizlik oranı ise %12.7'dir. Tarım dışı işsizlik oranı %14.9; 15-24 yaş grubundaki işsizlik oranı ise %23.2'dir.

TÜRKİYE'DE ENFLASYONUNA İLİŞKİN VERİLER-2018

Fiyatlarda meydana gelen değişimler, Tablo 1'de ve 2'de yer almaktadır.

Tablo 1: Fiyatlardaki Gelişmeler (Bir önceki aya göre değişim) (%)

	Yurtiçi ÜFE			TÜFE		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Ocak	0.55	3.98	0.99	1.82	2.46	1.02
Şubat	-0.20	1.26	2.68	-0.02	0.81	0.73
Mart	0.40	1.04	1.54	-0.04	1.02	0.99
Nisan	0.52	0.76	2.60	0.78	1.31	1.87
Mayıs	1.48	0.52	3.79	0.58	0.45	1.62
Haziran	0.41	0.07	3.03	0.47	-0.27	2.61
Temmuz	0.21	0.72	1.77	1.16	0.15	0.55
Ağustos	0.08	0.85	6.60	-0.29	0.52	2.30
Eylül	0.29	0.24	10.88	0.18	0.65	6.30
Ekim	0.84	1.71	0.91	1.44	2.08	2.67
Kasım	2.00	2.02	-2.53	0.52	1.49	-1.44
Aralık	2.98	1.37	-2.22	1.64	0.69	-0.40

Kaynak: TÜİK

'Bir önceki aya göre değişim' açısından, Yurtiçi ÜFE'de önceki yıllarda olduğu gibi 2018 yılında da dalgalanmalar meydana gelmiştir. TÜFE'de de benzer durumlar söz konusudur. 2018'de enflasyonda, kurlarda meydana gelen sert yükselişler dolayısıyla olumsuz bir tablo da meydana gelmiştir. Bu çerçevede daha ziyade 2010 yılı öncesinde olduğu gibi, iki basamaklı enflasyon oranı gerçekleşmiştir. Nitekim, Eylül Yurtiçi ÜFE'si %10.88'dir. Bununla beraber, her iki endekste de Kasım ve Aralık aylarında negatif oranlara şahit olunmuştur. (Bkz. Tablo 1)

Tablo 2: Fiyatlardaki Gelişmeler (Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim) (%)

	Yurtiçi ÜFE			TÜFE		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Ocak	5.94	13.69	12.14	9.58	9.22	10.35
Şubat	4.47	15.36	13.71	8.78	10.13	10.26
Mart	3.80	16.09	14.28	7.46	11.29	10.23
Nisan	2.87	16.37	16.37	6.57	11.87	10.85
Mayıs	3.25	15.26	20.16	6.58	11.72	12.15
Haziran	3.41	14.87	23.71	7.64	10.90	15.39
Temmuz	3.96	15.45	25.00	8.79	9.79	15.85
Ağustos	3.03	16.34	32.13	8.05	10.68	17.90
Eylül	1.78	16.28	46.15	7.28	11.20	24.52
Ekim	2.84	17.28	45.01	7.16	11.90	25.24
Kasım	6.41	17.30	38.54	7.00	12.98	21.62
Aralık	9.94	15.47	33.64	8.53	11.92	20.30

Kaynak: TÜİK

**MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI**

Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığı İktisadi Veri Desteği

TÜRKİYE'DE ENFLASYONUNA İLİŞKİN VERİLER-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

'Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim' açısından 2018 Yurtiçi ÜFE'sinde de yıl boyunca dalgalanmalar meydana gelmiştir. Burada, 2017 yılında başlayan iki basamaklı oranlar varlıklarını daha belirgin bir biçimde hissettirmiştir. Mesela Yurtiçi ÜFE'sinde Eylül ayında %46.15 oranı gerçekleşmiştir. Bu ayı takiben düşüş eğilimi söz konusu olmakla beraber Aralık ÜFE'si yine yüksek olup %33.64 olarak gerçekleşmiştir. TÜFE'de de çift haneli oranlar meydana gelmiştir. (Bkz. Tablo 2)

2018 Ağustos'unda başlayıp birkaç ay boyunca etkisini ciddi bir şekilde sürdüren kur baskısı, kendisini en çok üretim maliyetlerinde göstermiştir. Özellikle ham madde ve malzeme açısından dışarıya bağımlı sektörlerde meydana gelen maliyet artışları enflasyonun temel kaynağıdır. Zaten artışların ağırlıklı kısmı TÜFE'den ziyade ÜFE'de meydana gelmiştir. (Bkz. Tablo 2)

2017'de başlayıp 2018'de de devam eden çift haneli oranlar, enflasyonu tekrar en önemli makro ekonomik mücadele konularının başına çıkarmıştır. Merkez Bankası ve ilgili kurumlar, enflasyonu düşürmeye yönelik tedbirler almaya yoğunlaşmaktadır. Bu arada, Merkez Bankası, 2019 yılı enflasyon hedefini %13.9 olarak açıklamıştır.

MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI

Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığı İktisadî Veri Desteği

TÜRKİYE'DE PARASAL GÖSTERGELER-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

2017 ve 2018 sonları itibariyle parasal göstergeler ve bunlar arasındaki değişim oranları, Tabloda verilmiştir.

Tablo : Parasal Göstergeler (milyon TL)

	29 Aralık 2017	07 Aralık 2018	Değişim (18/17) (%)
Dolaşımdaki Para	119,198	126,731	6.3
Vadesiz TL Mevduat	177,874	158,479	-10.9
Vadesiz YP Mevduat	152,559	205,302	34.6
* M1	449,632	490,513	9.1
Vadeli TL Mevduat	703,072	799,137	13.7
Vadeli YP Mevduat	471,972	637,642	35.1
** M2	1,624,675	1,927,292	18.6
Repo	5,377	6,100	13.4
B Tipi Likit Fonlar	13,875	12,438	-10.4
İhraç Edilen Menkul Kıymetler	31,904	23,896	-25.1
*** M3	1,675,831	1,969,725	17.5
Toplam TL Krediler	1,414,719	1,439,035	1.7
Bireysel TL Krediler	511,429	534,782	4.6
Ticarî TL Krediler	903,290	904,254	0.1
Dolarizasyon (YP/M3) (%)	37.3	42.8	14.8

Kaynak: TCMB

2017 sonu itibariyle 119.2 milyar TL olan dolaşımdaki para meblağı, 2018 sonunda 126.7 milyar TL'ye yükselmiş olup artış oranı %6.3'tür. Vadesiz TL mevduatında azalış meydana gelirken, vadesiz yabancı para mevduatı artmıştır. Vadeli TL ve yabancı para mevduatının ikisi de artmış olup oranları sırasıyla %13.7 ve %35.1'dir. Dövizde meydana gelen artış eğilimi, iktisadî aktörleri dövize yönlendirmiş olup bu da dolarizasyon seviyesini artırmıştır.

2017 sonunda bankalarca verilen toplam TL kredi meblağı 1,415 milyar TL civarında idi. Bu meblağ, 2018 yılı sonunda az bir miktar artmış olup 1,439 milyar TL civarına yükselmiştir.

MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI

Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığı İktisadi Veri Desteği

TÜRKİYE'DE FİNANSAL KURULUŞLAR VE YATIRIM ARAÇLARI VERİLERİ-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

2018 yılı sonunda Türkiye'de faaliyette bulunan finansal kuruluşlar Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Türkiye'deki Finansal Kuruluşlar (Adet)

KURULUŞ	2016	2017	2018
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	13	13	13
Mevduat Bankaları	31	32	32
TMSF Bünyesindeki Bankalar	2	2	2
Katılım Bankaları (Özel Finans Kurumları)	3	5	6
Türkiye'de Temsilciliği Bulunan Yabancı Banka Sayısı	48	45	42
Leasing Kuruluşları	26	24	23
Factoring Kuruluşları	61	60	57
Tüketici Finansman Kuruluşları	14	14	14
Varlık Yönetim Şirketleri	12	16	20
Finansal Holding Kuruluşları	2	3	3
Elektronik Para Kuruluşları		12	14

Kaynak: BDDK

2018 yılı sonunda toplam yerli-yabancı banka sayısı 53, Leasing kuruluşları 23, Factoring kuruluşları ise 57'dir. Tüketici finansman kuruluşlarının sayısı 14, Varlık yönetim şirketleri ise 20 adettir. (Bkz. Tablo 1)

2018 Aralık'ında, seçilmiş finansal yatırım araçlarının yıllık ortalamaları itibariyle reel getirileri Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Seçilmiş Finansal Yatırım Araçlarının Reel Getirileri (Yıllık ortalamalar) (Aralık)

		REEL GETİRİ (2003=100)	
		Yurtiçi ÜFE (%)	TÜFE (%)
YILLIK ORTALAMA	Altın (Külçe)	4.74	15.06
	Borsa Endeksi (BIST 100)	-23.66	-16.14
	Euro	8.33	19.00
	ABD Doları	5.74	16.16
	Mevduat Faizi (Brüt)	-9.06	-0.10
	Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS)	-23.95	-16.46

Kaynak: TÜİK

2018 Aralık'ında; 2003=100 temel yıllık Yurtiçi ÜFE ile indirildiğinde yıllık ortalamalar itibariyle en yüksek getiri Euro ile elde edilmişken, en fazla zarar DİBS'te gerçekleşmiştir. TÜFE ile indirildiğinde de durum aynı şekildedir. (Bkz. Tablo 2)

**MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI**

Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığı İktisadî Veri Desteği

TÜRKİYE'DE FİNANSAL KURULUŞLAR VE YATIRIM ARAÇLARI VERİLERİ-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

TÜRKİYE'DE BÜTÇE VERİLERİ-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

2017-18 yılları bütçe gelişmeleri Tablodaki yer almaktadır.

Tablo: Bütçe ile İlgili Gelişmeler (000 TL) (%)

	2017	2018	Değişim (18/17) (%)
GELİRLER	630,489,857	757,834,311	20.2
Genel Bütçe Gelirleri	607,137,658	729,116,968	20.1
Vergi Gelirleri	536,617,206	621,310,598	15.8
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	19,762,105	26,122,594	32.2
Alınan Bağışlar ve Yardımlar	1,373,120	2,064,609	50.4
Faizler, Paylar ve Cezalar	35,560,027	71,267,921	100.4
Sermaye Gelirleri	11,680,027	7,800,581	-33.2
Alacaklardan Tahsilat	2,145,173	550,665	-74.3
Özel Bütçeli İdare Gelirleri	19,148,319	23,542,796	22.9
Düzenleme ve Denetleme Kurum Gelirleri	4,203,880	5,174,547	23.1
HARCAMALAR	678,269,193	830,449,520	22.4
Faiz Hariç Harcamalar	621,557,390	756,488,308	21.7
Personel Giderleri	162,145,555	200,888,505	23.9
Sos. Güv. Kur. Devlet Primleri	27,272,452	34,369,302	26.0
Mal ve Hizmet Alımları	63,600,358	71,728,243	12.8
Cari Transferler	270,924,366	323,099,174	19.3
Sermaye Giderleri	70,982,601	87,985,672	24.0
Sermaye Transferleri	13,341,541	16,745,533	25.5
Borç Verme	13,290,517	21,671,879	63.1
Faiz Harcamaları	56,711,803	73,961,212	30.4
BÜTÇE DENGESİ	-47,779,336	-72,615,209	52.0
Faiz Dışı Denge	8,932,467	1,346,003	-84.9

Kaynak: MB

2018 yılında elde edilen gelir meblağı 757,834 milyon TL'dir. 2017'ye göre artış meydana gelmiş olup oran %20.2'dir. Aynı yıldaki harcama meblağı 830,450 milyon TL olup 2017'ye göre artış oranı %22.4'tür.

2018 yılı faiz harcamaları meblağı 73,961 milyon TL olup 2017'ye göre %30.4 oranında artmıştır. Faiz dışı dengede ise önceki dönemlere göre belirgin bir azalış meydana gelmiştir. Nitekim, 2016 yılında 20,315 milyon TL olan faiz dışı fazla, 2017'de 8,932 milyon TL'ye, 2018'de ise 1,346 milyon TL'ye gerilemiştir. 2017 yılına göre 2018'de meydana gelen azalış oranı %85'tir.

Bunun yanında, bütçe dengesinde de aleyhte gelişmeler göze çarpmaktadır. Nitekim, 2016 yılında 29,931 milyon TL olan bütçe açığı, 2017'de artış sergileyerek 47,779 milyon TL'ye 2018'de ise 72,615 milyon TL'ye çıkmıştır. 2017 yılına göre 2018'de meydana gelen artış %52 oranındadır.

TÜRKİYE'DE İÇ-DIŞ BORÇ VERİLERİ-2018

İç ve dış borçlara ilişkin bilgiler Tablolarda yer almaktadır.

Tablo 1: Merkezî Yönetim Borç Stoku (milyon TL)

	2016	2017	2018
TOPLAM	759,950	876,493	1,067,115
İç Borç Stoku	468,644	535,447	586,142
Dış Borç Stoku	291,306	341,046	480,973
VADE (yıl)	6.3	6.4	6.4

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

2018 yılı merkezî yönetim toplam borç stoku 1,067,115 milyon TL'dir. 2017 yılına göre meydana gelen artış 190,622 milyon TL'dir. Bunun ağırlıklı kısmı iç borçtur. Toplam borç stokunun ortalama vadesinde ise pek değişme olmamıştır. Nitekim, 2017 sonunda 6.4 yıl olan borç stokunun ortalama vadesi, 2018 sonunda da 6.4 yıl olarak gerçekleşmiştir. (Bkz. Tablo 1)

Tablo 2: Brüt Dış Borç Stoku (milyon \$, %)

	2016	2017	2018
TOPLAM	410,009	455,391	444,815
*Kısa Vadeli	101,609	119,699	116,591
*Uzun Vadeli	308,400	335,692	328,224
Borç stoku / GSYH	47.5	53.5	56.7

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

2015 yılı sonunda 400 milyar Dolar olan toplam dış borç stoku, 2016 yılında 410 milyar Dolar'a, 2017 yılında 455 milyar Dolar'a yükselmiştir. 2018 sonunda ise yine artış meydana gelmiş ve borç meblağı 445 milyar Dolar olarak gerçekleşmiştir. Vadeler açısından dış borçlar temel karakteristiğini sürdürmekte olup ağırlıklı olarak uzun vadeli. 2018 yılında uzun vadeli borçların toplam dış borç stokundaki payı %74 civarındadır. Aynı yılda borç stokunun GSYH'daki payı ise %56.7'dir. (Bkz. Tablo 2)

Tablo 3: Borçlular İtibariyle Brüt Dış Borç Stoku (milyon \$, %)

	2016	2017	2018	Toplamdaki Payı (2018)
Kamu Sektörü	123,374	136,577	140,560	32
TCMB	1,110	1,761	5,922	1
Özel Sektör	285,525	317,052	298,332	67

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Borçlular itibariyle brüt dış borç stokunda asıl pay özel sektöre ait olup bunu kamu sektörü ve Merkez Bankası takip etmektedir. 2018 yılı brüt dış borçunda özel sektörün payı %67 civarında iken kamunun payı %32 seviyesindedir. (Bkz. Tablo 3)

**MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI**

Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığı İktisadî Veri Desteği

TÜRKİYE'DE İÇ-DIŞ BORÇ VERİLERİ-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

Tablo 4: Dış Borç Döviz Kompozisyonu (%)

DÖVİZ CİNSİ	2016	2017	2018
Dolar	58.6	57.6	58.0
Euro	32.0	32.7	32.1
SDR	2.1	2.0	2.0
Yen	0.3	0.3	0.3
TL	5.9	6.2	5.9
Diğer	1.1	1.3	1.6

Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

2018 yılında dış borcun %58'si ABD Doları cinsindedir. Müteakiben; Euro, SDR, Yen ve diğer para birimleri cinsinden borçlar gelmektedir. (Bkz. Tablo 4)

MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI

Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığı İktisadî Veri Desteği

TÜRKİYE'NİN ÖDEMELER DENGESİ VERİLERİ-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

Ödemeler dengesi bilgilerine Tabloda yer verilmektedir.

Tablo: Ödemeler Dengesi (milyon \$)

	2016	2017	2018
I. CARI İŞLEMLER HESABI	-32,590	-47,437	-27,263
I.a) Dış Ticaret Hesabı	-40,854	-58,955	-41,814
I.b) Hizmetler Hesabı	15,468	19,939	25,561
I.c) Birincil Gelir Dengesi (Ücret Ödemeleri, Yatırım Geliri)	-8,997	-11,135	-11,865
I.d) İkincil Gelir Dengesi (Genel Hükümet Gelirleri, Diğer Sektör Transferleri)	1,793	2,714	855
II. SERMAYE VE FİNANS HESAPLARI	-21,689	-46,528	58
II.a) Sermaye Hesabı (Üretilmeyen ve Finansal Olmayan Varlıklar)	23	16	58
II.b) Finans Hesabı (Doğrudan Yatırım, Portföy Yatırımı, Diğer Yatırım)	-21,712	-46,544	-9,875
III. NET HATA VE NOKSAN	10,855	877	17,330

Kaynak: TCMB

Cari işlemler hesabı; 2016'da 32.6 milyar Dolar civarında, 2017'de 47.4 milyar Dolar civarında açık vermişken 2018 yılı açığı 27.3 milyar Dolar civarındadır.

Cari açık, dış ticaretten kaynaklanmakta olup bu da ithalât kalemiyle ilgilidir. Öte yandan cari açığın azaltılmasında katkı sahibi olan kalem, geleneksel biçimde hizmetler hesabıdır.

MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI

Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığı İktisadî Veri Desteği

TÜRKİYE'NİN MAL-HİZMET TİCARET VERİLERİ-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

Ana ve alt kalemler itibariyle mal ticareti verileri, Tablo 1'de ve 2'de yer almaktadır.

Tablo 1: Dış Ticaret Bileşimi (milyon \$)

	2017	2018	Değişim (18/17) (%)
İHRACAT (FOB)	156,993	168,023	7.0
İTHALÂT (CIF)	233,800	223,039	-4.6
DIŞ TİCARET DENGESİ	-76,807	-55,015	-28.4
İHRACAT / İTHALÂT (%)	67.1	75.3	

Kaynak: TÜİK

2018 yılı ihracatı 168 milyar Dolar, ithalâtı ise 223 milyar Dolar civarındadır. 2017 yılına göre ihracatta %7 artış, ithalâta ise %4.6 oranında azalış meydana gelmiştir. Öte yandan, dış ticaret açığında da azalış meydana gelmiş olup oran %28.4'tür. 2018 yılında ihracatın ithalâtı karşılama oranı 2017'ye göre yükselmiş olup %75.3 olarak gerçekleşmiştir. Bu da nispî olarak %12.2 artışa tekabül etmektedir. (Bkz. Tablo 1)

Tablo 2: Geniş Ekonomik Grupların Sınıflamasına (GEGS) Göre Dış Ticaret Bileşimi (bin \$)

	2017	2018	Değişim (18/17) (%)
İHRACAT			
Sermaye (Yatırım) Malları	18,352,258	19,845,839	8.1
Ara (Ham madde) Mallar	73,062,988	79,328,438	8.6
Tüketim Malları	64,877,907	68,066,396	4.9
Diğer	699,787	782,717	11.9
İTHALÂT			
Sermaye (Yatırım) Malları	33,116,139	29,301,178	-11.5
Ara (Ham madde) Mallar	171,461,765	170,044,135	-0.8
Tüketim Malları	28,487,529	22,876,454	-19.7
Diğer	734,218	817,272	11.3

Kaynak: TÜİK

2018 yılında, mal sınıflamasına göre dış ticaret bileşimi açısından ihracat alt kalemleri, sırasıyla şöyledir: ham madde, tüketim, yatırım ve diğer mallar. Aynı dönemde, ithalât alt kalemleri de karakteristik yapısını sürdürmüş olup sırasıyla şöyledir: hammadde, yatırım, tüketim ve diğer mallar. (Bkz. Tablo 2)

MARDİN TİCARET
VE SANAYİ ODASI

Mardin İli/İlçeleri Oda/Borsa Akademik Danışmanlığı İktisadî Veri Desteği

TÜRKİYE'NİN MAL-HİZMET TİCARET VERİLERİ-2018

Doç. Dr. Mehmet Behzat Ekinci, MAÜ, İİBF, İktisat

Alt faaliyet dalları itibariyle hizmet ticareti verileri Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3: Hizmet Ticareti Gelişmeleri (milyon \$)

	2016	2017	2018
HİZMETLER DENGESİ	15,468	19,939	25,561
1) İşlem Gören Mallar	-3	41	50
2) Tamir ve Bakım	-316	-298	-412
3) Taşımacılık	5,082	5,395	8,220
3.1) Navlun	-1,323	-2,358	-1,667
3.2) Diğer Taşımacılık	6,405	7,753	9,887
4) Turizm	13,960	17,655	20,625
5) İnşaat	511	438	303
6) Sigorta	-386	-765	-411
7) Finans	-934	-561	-695
8) Diğer Ticarî	-1,718	-1,623	-1,518
9) Resmî	-1,172	-778	-818
10) Diğer	444	435	217

Kaynak: TCMB

2018 yılında Türkiye'nin net gelir sağlayan başlıca hizmet alt sektörleri, sırasıyla; turizm, taşımacılık ve inşaatır. Söz konusu dönem itibariyle Türkiye'nin hizmet ticareti net geliri 25 milyar Dolar civarındadır. 2017'ye göre bu meblağda %28 oranında artış meydana gelmiştir. (Bkz. Tablo 3)

TÜİK istatistiklerine göre, 2018 yılında Türkiye'yi ziyaret eden kişi (yabancı turist+yurtdışı ikametli vatandaş) sayısı 45,628,673'tür. Yurt dışını ziyaret eden Türkiyeli turist sayısı ise 8,383,432'dir.

2018 yılında toplam turizm geliri (yabancı turist+yurtdışı ikametli vatandaş) 29,512,926 \$'dır. Aynı yılın turizm gideri (Türkiyeli turist) ise 4,896,310 \$ olarak gerçekleşmiştir.